

การจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง
THE RESEARCH MANAGEMENT IN GOVERNANCE DEPARTMENT
OF PROVINCIAL ADMINISTRATION

นิยม กันทะมา¹

Niyom kanthama

Article History

Received: 16-10-2023; Revised: 18-12-2024; Accepted: 18-12-2024

<https://doi.org/10.14456/issc.2024.75>

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้ มุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการงานวิจัย โดยการจัดการงานวิจัยเป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้งานวิจัยประสบความสำเร็จ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการจัดการงานวิจัย เพื่อเฝ้าระวังปัญหาการจัดการงานวิจัย และเพื่ออภิปรายกระบวนการจัดการงานวิจัยที่มีความเหมาะสมสำหรับการบริหารราชการด้านการปกครอง ในบทความนี้หัวใจสำคัญของการจัดการงานวิจัย อยู่ที่การเชื่อมโยงให้เกิดความสอดคล้องมีความสัมพันธ์ต่อกันทุกภาคส่วนในระบบงานวิจัย สำหรับองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย นโยบายขององค์กร การจัดองค์กร กฎ ระเบียบ และการประสานงาน/การปฏิบัติที่มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะเป็นส่วนผลักดันให้ได้คำตอบของงานวิจัยในเรื่องที่จะดำเนินการวิจัย ทั้งในเรื่องการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง และงานวิจัยด้านอื่น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าความสำเร็จของงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเอากระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยมาเป็นส่วนสำคัญ สำหรับขับเคลื่อนงานวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จมุ่งก่อให้เกิดการพัฒนา และปรับปรุงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมกันพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เหมาะสม เป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม สามารถเป็นที่พึ่งพาของประชาชนให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขและยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการงานวิจัย; การบริหารราชการ; การปกครอง

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctor of Philosophy, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: month956@gmail.com *Corresponding author

ABSTRACT

This academic article Focuses on research management. Research management is the process of promoting research success. which is the main objective of research management To ponder research management problems. and to discuss the research management process that is appropriate for public administration. In this article, the heart of research management is It is about linking to create a consistent relationship with every sector in the research system. The basic elements of research management include organizational policies, organization, rules, regulations, and coordination/practices with tools and information. This process will be the driving force to get answers to the research on the topic that will be researched. Both in managing research in public administration and governance. and other research areas to achieve results efficiently.

In conclusion, it can be concluded that the success of research in public administration in terms of governance It is very important to take the research management process as an important part. For driving research to achieve success, aiming to create development and improve the role of relevant government agencies. There is joint development in various areas in a comprehensive, appropriate, feasible and efficient manner. and provide maximum benefit to society Can be relied upon by people to live in peace, happiness and sustainability.

Keywords: research management; public administration; governance

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบัน ซึ่งแนวโน้มสถานการณ์โลกในอนาคตอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เป็นทั้งโอกาสในการที่จะแสวงหาผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาปรับข้อจำกัดเหล่านั้นให้เป็นโอกาสจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและรู้จักนำศักยภาพที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554) สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นการวิจัยเป็นสิ่งที่จะสามารถค้นหาข้อเท็จจริงที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และคาดการณ์ความเป็นไปในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่แปลงนโยบายของรัฐมาปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความจริง เพื่อให้ทราบถึงความรู้และความจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม หรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ โดยในทางปฏิบัติความสำเร็จของโครงการของหน่วยงานต้องมีการวิจัยก่อนแล้วค่อยทำโครงการ ในความสำเร็จในการทำวิจัยมักจะมีกระบวนการจัดการงานวิจัยที่ช่วยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ในการวางพื้นฐานการทำวิจัยที่มีลักษณะการจัดการงานวิจัยของหน่วยงานได้อย่างมีระบบ ระเบียบ ในการจัดการงานวิจัยเป็นการนำมาซึ่งความต้องการอย่างมากสำหรับความเชี่ยวชาญระดับสูง ซึ่งไม่เพียงแต่สามารถสร้างความรู้ได้ แต่ยังสามารถแปลงเป็นประโยชน์ต่อสังคมและหรือความฉลาดในการแข่งขัน ด้วยเหตุนี้การจัดการงานวิจัย จึงพัฒนาไปสู่การเป็นหน้าที่เชิงกลยุทธ์ภายในองค์กร (Robin Drennan, 2018) ดังนั้น บทความทางวิชาการนี้เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเฝ้าระวังปัญหาการจัดการงานวิจัย และเพื่ออภิปรายกระบวนการจัดการงานวิจัยที่มีความเหมาะสมสำหรับการบริหารราชการด้านการปกครอง จุดมุ่งหมายโดยรวมในการนำเสนอเกี่ยวกับการใช้กระบวนการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) นโยบายขององค์กร 2) การจัดองค์กร

3) กฎ ระเบียบ 4) การประสานงาน/การปฏิบัติที่มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร โดยกระบวนการจัดการงานวิจัยให้เป็นเครื่องมือช่วยผลักดันการดำเนินงานวิจัยเรื่องดังกล่าวให้มีคุณภาพ ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อสังคม ประชาชนโดยรวม

สำหรับแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้นำมาเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง ดังนี้

1. ความสำคัญของการวิจัย และการวิจัยเชิงคุณภาพ ในความหมายของการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือทดลองอย่างมีระบบ โดยอาศัยอุปกรณ์หรือวิธีการ เพื่อให้พบข้อเท็จจริง หรือนำหลักการไปใช้ในการตั้งกฎ ทฤษฎี หรือแนวทางในการปฏิบัติ โดยการวิจัยจะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ให้มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งผลการวิจัยต้องถูกนำไปใช้กำหนดนโยบาย ที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชน ทำให้ประเทศเกิดความเจริญก้าวหน้า การวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะเป็นการศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมอย่างเป็นภาพรวมไม่แยกบางส่วน เน้นความสำคัญของข้อมูลด้านความรู้สึคนึกคิด การให้ความหมายหรือการให้นิยามสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการกำหนดค่านิยมและอุดมการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้น ๆ ใช้การพรรณนา และการวิเคราะห์แบบอุปนัย มักเป็นการศึกษาติดตามระยะยาว เป็นวิธีวิจัยมีลักษณะตรงข้ามกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณทั้งเชิงหลักการ การออกแบบ และระเบียบวิธี (ชาย โพธิ์สิตา, 2559) เน้นความจริงจากภายใน ความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งในสิ่งที่ถูกวิจัย ไม่จับแยกสภาพความจริง และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (สุรางค์ จันทวานิช, 2559)

สรุปได้ว่า การวิจัยมีความสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ และนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยเฉพาะการวิจัยพื้นฐานจะสามารถศึกษาค้นคว้าเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับความจริง หรือวิเคราะห์หาคุณสมบัติโครงสร้าง หรือความสัมพันธ์ต่าง ๆ สำหรับการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครองให้ความสำคัญกับการวิจัยพื้นฐาน เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมอย่างเป็นภาพรวม เน้นความจริงจากภายใน ความเข้าใจ และอธิบายปรากฏการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมการให้ความหมาย หรือการให้นิยามสถานการณ์ต่าง ๆ

2. “การจัดการงานวิจัย” มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่า “การทำวิจัย” งานวิจัยจะออกมาดีและตอบโจทย์ นอกจากต้องอาศัยนักวิจัยมือหนึ่งยังต้องอาศัยผู้ที่อยู่เบื้องหลังตั้งแต่ผู้วางนโยบาย ผู้ให้ทุน ผู้บริหารสถาบัน และผู้บริหารแผนงาน ผู้จัดการงานวิจัยจึงมีความหมายรวมถึงผู้กำหนดนโยบายและอำนาจการในส่วนต้น ผู้ให้ทุน ผู้กำกับ ติดตาม และผู้นำผลลัพธ์ไปขยายผลในส่วนปลาย ซึ่งทุกตำแหน่งล้วนทำงานเชื่อมประสานให้เกิดการพัฒนา ในส่วนองค์ประกอบของระบบวิจัย ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการวิจัย รวมทั้ง ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย นักวิจัย ผู้จัดการ งานวิจัย หน่วยงานวิจัย หน่วยบริหารทุนวิจัย และหน่วยกำหนดนโยบาย การวิจัยของประเทศ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีความเชื่อมโยงซึ่งกัน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพราะองค์ประกอบของระบบวิจัยเหล่านี้ คือ ฟันเฟืองสำคัญในการสร้างผลผลิตของงานวิจัย ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) การบริหารจัดการ (Management) และผลผลิต (Output) ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ (Outcome) ที่สำคัญ โดยในอนาคตแผนงานวิจัยต่าง ๆ จะประกอบไปด้วยโจทย์วิจัยที่ซับซ้อน และการจัดการงานวิจัยจึงต้องทำงานร่วมกับหลายภาคี ดังนั้น การยกระดับขีดความสามารถผู้ที่จะเข้ามาจัดการงานวิจัยจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ องค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานการจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย 1) นโยบายขององค์กร 2) มีทีมงานที่มีทักษะ 3) มีกฎระเบียบ วิธีการวิจัย และ 4) มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการจัดการงานวิจัย (จุลสาร HSRI FORUM ที่จัดทำโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข พื้นที่แบ่งปันความรู้ สู่ระบบสุขภาพที่สมดุลและยั่งยืน ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2557)

ทั้งนี้ ในการวิจัยด้านการจัดการเป็นระบบที่ให้ข้อมูล แนวทางในการตัดสินใจของผู้บริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกระบวนการวางแผนการรับ การวิเคราะห์ และการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงลึก โดยสรุปนักวิชาการควรมีส่วนร่วมกับผู้จัดการและองค์กร จากขั้นตอนแรกของการวิจัยการจัดการที่มาจากข้อกำหนดปัญหาการวิจัยและดำเนินการวิจัยด้านการจัดการ หากกระบวนการนี้ทำอย่างต่อเนื่องผลลัพธ์ของการจัดการ การวิจัยจะมีประโยชน์มากขึ้นไม่เพียงแต่สำหรับองค์กร แต่ยังเพื่อสังคมโดยรวมด้วย และผลกระทบเหล่านี้ยังช่วยลดช่องว่างในการเปลี่ยนแปลงผลการวิจัยการจัดการสู่การปฏิบัติ (Umesh Ramchandra Rauta และ Nitin Balaso Veerb, 2514)

สรุปได้ว่า การจัดการงานวิจัย มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการทำวิจัย เพราะการจัดการงานวิจัยเป็นกลวิธีพื้นฐานในการสร้างกลไก และระบบพัฒนาสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดการงานวิจัยจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การวิจัยบรรลุผลสำเร็จ โดยโครงสร้างพื้นฐานการจัดการงานวิจัยที่มีทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีปัจจัยที่เป็นกระบวนการจัดการงานวิจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) นโยบายขององค์กร 2) มีทีมงานที่มีทักษะ 3) มีกฎระเบียบ วิธีการวิจัย และ 4) มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นการกำหนดความสำคัญในการวิจัยโดยเฉพาะหมวด 6 นโยบายแห่งรัฐ ได้แก่วิธีการจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ (มาตรา 69) และรัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนได้เกิดความสะดวก รวดเร็วไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา 76)

สรุปได้ว่า ภาครัฐจะต้องจัดให้มีและส่งเสริมให้เกิดความรู้การวิจัย เพื่อการพัฒนาสังคมมีความเข้มแข็งและเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทเกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนต้องยึดแนวนโยบายแห่งรัฐโดยเฉพาะการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครองเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลัก โดยมีแนวทางหลักในการผลักดันพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ คือ การกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติให้มีจุดเน้นที่ชัดเจนเฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และการใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการ โดยส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ รวมทั้งชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของระบบการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง และบูรณาการวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และพัฒนานวัตกรรม โดยต้องกำหนดวาระการวิจัยของประเทศที่สอดคล้องกับสาขาเป้าหมายหรือประเด็นการพัฒนาทางสังคมที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นความต้องการของตลาดและสังคม

สรุปได้ว่า ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งการพัฒนามีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ โดยต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้การวิจัยที่มีการจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือนำทางสู่ความสำเร็จ ทั้งระดับนโยบายและระดับการปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม และประชาชนต่อไป

5. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติม การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ ให้กระทรวงมหาดไทยปฏิบัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานการจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้ (มาตรา 3/12) ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งเป็นระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (มาตรา 4)

สรุปได้ว่า ภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดนั้น หน่วยงานปฏิบัติสามารถกำหนดกรอบทิศทางการวิจัยเพื่อให้เกิดความเชื่อถือ อ้างอิงได้ ทราบถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยต้องให้ความสำคัญในการนำกระบวนการจัดการงานวิจัยที่เป็นการจัดการงานวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการงานวิจัยให้ประสบความสำเร็จต่อไป

6. วาระแห่งชาติ ไทยแลนด์ 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเป็นการปฏิรูประบบวิจัยเพื่อก้าวสู่ Thailand 4.0 ในการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบการบริหารงานวิจัยของประเทศ เพื่อให้การสร้างกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนการผลักดันการวิจัยเพื่อตอบโจทย์วาระประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารงานวิจัยของประเทศ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). 2560)

สรุปได้ว่า การปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารงานวิจัยของประเทศมุ่งเน้นผลักดันการวิจัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ ถึงแม้จะมีเป้าหมายเน้นการสร้างกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม แต่ในด้านสังคมกระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานภาครัฐที่คอยปฏิบัติงาน พร้อมทั้งจะพัฒนา ปรับปรุงระบบการจัดการงานวิจัยในกระทรวงมหาดไทยให้มีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อสามารถเป็นหน่วยงานหลักในการบริการข้อมูลเชิงวิชาการด้านสังคมศาสตร์ต่อไป

7. รูปแบบการบริหารราชการแผ่นดิน สรุปพอสังเขป ดังนี้

“การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง” เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการรวมอำนาจ (Centralization) ที่รวมอำนาจการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดสรรงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบ และการบริหารราชการในกิจการสำคัญไว้ให้เป็นภาระรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จำแนกออกเป็น 4 ส่วน คือ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม โดยการบริหารราชการส่วนกลางมีความสำคัญ ดังนี้

1) รวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้ส่วนกลางสามารถใช้อำนาจในการบังคับบัญชาได้อย่างเด็ดขาดและทันต่อสถานการณ์ในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

2) รวมอำนาจการวินิจฉัยสั่งการไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน

3) ทำให้เกิดความมั่นคง มีเอกภาพ เพราะการรวมอำนาจการบังคับบัญชาไว้ที่ส่วนกลาง จะทำให้ผู้อยู่ใต้การปกครองได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติเป็นพิเศษในทีใดที่หนึ่ง

ทั้งนี้ การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม โดยสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นกระทรวงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี กิจการเกี่ยวกับการทำงบประมาณแผ่นดินและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี หรือส่วนราชการซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือราชการอื่น ๆ ซึ่งมีได้อยู่ภายใต้อำนาจและหน้าที่ของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใด โดยเฉพาะ สำนักนายกรัฐมนตรีแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็นกรม (ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545)

“กระทรวง” ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีกระทรวงต่าง ๆ นอกเหนือจากสำนักนายกรัฐมนตรีรวม 19 กระทรวง กระทรวงต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ภายใต้การดูแลบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อำนาจหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ ที่มีหน้าที่โดยทั่วไป คือ การกำหนดนโยบาย และวางแผนดำเนินงานของกระทรวง รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตาม การดำเนินงานตามแผนและนโยบายที่กำหนดไว้

“ทบวง” หมายถึง ส่วนราชการที่มีสภาพและปริมาณงานยังไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นกระทรวงได้ กฎหมายกำหนดให้สามารถจัดตั้งเป็นทบวงได้ก่อน โดยจะสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวงใดก็ได้ หรือจะจัดตั้งโดยให้มีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของทบวงก็ได้เช่นเดียวกัน

“กรม” หมายถึง ส่วนราชการจากกระทรวง ส่วนราชการระดับกรมในกระทรวงต่าง ๆ อาจจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) สำนักงานรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับราชการทางการเมืองของกระทรวงมีเลขานุการรัฐมนตรีดูแลรับผิดชอบขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

2) สำนักงานปลัดกระทรวง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการอื่น ที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง ทั้งนี้ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของปลัดกระทรวง

3) กรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใดส่วนหนึ่งของกระทรวงหรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรม ทั้งนี้ อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของอธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น สำหรับส่วนราชการระดับกรมที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น การแบ่งส่วนราชการภายในกรม แบ่งเป็นสำนักงานเลขานุการกรม กอง และแผนก กรมใดที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลพิเศษจะแบ่งส่วนราชการเป็นอย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากองหรือแผนกก็ได้ การแบ่งส่วนราชการภายในกรมนี้ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

“การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค” (Provincial Administration) เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ราชการบริหารส่วนกลางจะมอบอำนาจหน้าที่ในกิจการบางอย่างไปให้แก่ราชการบริหารส่วนภูมิภาคไปปฏิบัติ มีอำนาจตัดสินใจในขอบเขตที่จำกัดบางอย่างตามที่ราชการบริหารส่วนกลางจะได้อำนาจไว้ให้หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นกลไกสำคัญทางการเมืองในการแปลงนโยบายการเมืองสู่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 51 ได้บัญญัติให้การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคมีสองรูปแบบ คือ “จังหวัดและอำเภอ”

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค “จังหวัด” เกิดจากการรวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยการตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ (มาตรา 52) ในปัจจุบันมีจังหวัดทั้งสิ้น 77 จังหวัด ไม่รวมกรุงเทพมหานครที่มีฐานะเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ของจังหวัดพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 52/1

“การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น” เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือ รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ มีดังนี้

1) เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพื่อให้เกิดความทั่วถึงในการให้บริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชน

2) เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและรวดเร็ว เพราะความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวย่อมไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า

3) เพื่อช่วยเหลือรัฐบาลในการประหยัดงบประมาณหรือเป็นการลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล เพราะกิจการส่วนใหญ่ที่ท้องถิ่นรับมอบจากรัฐบาล ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้โดยใช้รายได้ของตนเอง ซึ่งมาจากข้อกำหนดของกฎหมาย

4) ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเบื้องต้น เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง หรือการตรวจสอบการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของสภาท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองในระดับประเทศ

ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามที่ยกย่องไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ในหมวด 14 (มาตรา 249 - มาตรา 254) มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) วิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249 วรรคหนึ่ง) ภายใต้บังคับมาตรา 12 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

2) หลักการในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249 วรรคสอง) การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน

3) หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 250)

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจ ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) การจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

(3) ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ หรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้

(4) รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้อย่างเพียงพอในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน

(5) กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวล่วงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

4) การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 251) การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มี มาตรฐานที่สอดคล้องกันเพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกัน หรือสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้

5) สมาชิกสภาท้องถิ่น (มาตรา 252)

(1) สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นหรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ จะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

6) การเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงาน และกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม (มาตรา 253) ในการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงาน ผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

7) สิทธิเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น (มาตรา 254) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติในการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 70 ได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) องค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1) กรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 2) เมืองพัทยา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

สรุปได้ว่า การบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีการวางโครงสร้างในการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน หากแต่ความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงผลกระทบจากภายนอกประเทศ เป็นประเด็นสำคัญให้ต้องมีการวิจัยเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารราชการด้านการปกครองให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ดังกล่าวแล้วนั้น จุดสำคัญที่คำนึงถึง คือ การนำกระบวนการจัดการงานวิจัย มาสนับสนุน เสริมการดำเนินงานวิจัยดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ

8. แนวคิดการวิจัยของกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน สืบมาหลายยุคดังกล่าวกว่า จึงมีความจำเป็นอย่างสูงสุดที่จะต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า ทำวิจัยเพื่อหาข้อเท็จจริงมาเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานให้เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนา และปรับปรุงภารกิจหน้าที่ให้เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดให้อยู่ในฐานะที่เป็นที่พึงพาของ

ประชาชน และสังคมอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สำหรับแนวคิดการวิจัยของกระทรวงมหาดไทยเริ่มมาตั้งแต่ที่มีการจัดตั้งสถาบันดำรงราชานุภาพตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. 2535 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2535 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2535 มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารพัฒนาและบริหารฐานความรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพ พัฒนาระบบงาน พัฒนาและบริหารจัดการความรู้ ช่วยเหลือสนับสนุนการบริหารและการพัฒนาองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทย หน่วยดำเนินงาน คือ ส่วนวิจัยและพัฒนา สถาบันดำรงราชานุภาพ หน่วยสนับสนุน ได้แก่ หน่วยงานภายใน คือ สำนัก กองในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย หน่วยนอก คือ กรม/รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ผู้รับบริการ คือ หน่วยงาน และบุคลากรในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมีความต้องการข้อมูล แนวทางสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาองค์กร และผู้มีส่วนได้เสีย คือ กรม รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมถึงหน่วยงานภายนอก กระทรวงต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเบื้องต้น ๆ ผลผลิตของกระบวนการ คือ ผลการศึกษาวิจัย ซึ่งมีส่วนให้การสนับสนุนการดำเนินการวิจัย โดยมีแนวทางในการออกแบบกระบวนการ คือ 1) การสำรวจความต้องการ 2) กำหนดหัวข้อการวิจัย 3) เสนอผู้บริหารอนุมัติหัวข้อการวิจัย 4) ทบทวนวรรณกรรม 5) ออกแบบเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูล 6) เก็บข้อมูล 7) ประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล 8) ผลการวิจัย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานตามกระบวนการวิจัย ผลการวิจัยตรงตามความต้องการพัฒนา ยุทธศาสตร์ พันธกิจของหน่วยงาน สามารถใช้เครื่องมือสำหรับการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร รวมถึงกำหนดนโยบายที่สำคัญขององค์กร (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2560)

กระทรวงมหาดไทย ได้ประโยชน์จากผลการวิจัยที่ผ่านมาประโยชน์ที่ได้รับมี 2 มิติ คือ มิติที่ 1 คือ นำผลที่ได้ไปใช้ในการรายงานผลให้หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ เพื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากร มิติที่ 2 คือ นำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน ซึ่งเป้าหมายของการวิจัยนั้นคือ ผลการวิจัยต้องถูกนำไปใช้กำหนดนโยบาย ที่เน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชน เรียกว่า “การนำความรู้สู่การใช้ประโยชน์” การวิจัยนั้นถือเป็นการลงทุนเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ เมื่อได้ความรู้แล้วต้องมีกระบวนการจัดการเพื่อให้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ หากไม่ถูกนำไปใช้ย่อมไม่สามารถพัฒนาองค์กรได้ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการ และต้องมีผู้นำความรู้นั้นไปใช้ สามารถเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายได้ กระทรวงมหาดไทย มีความจำเป็นที่ต้องอาศัยการวิจัยเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนา และปรับปรุงบทบาทของกระทรวงมหาดไทยให้มีความครอบคลุม เหมาะสม เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ร่วมกันพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้มีความเจริญยิ่งขึ้น ให้อยู่ในฐานะที่เป็นที่พึ่งพาของประชาชน และสังคมอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข การที่จะได้ข้อมูลเชิงลึก และทางเลือกที่ดีที่สุดจำเป็นต้องมีกระบวนการที่เป็นที่น่าเชื่อถือ คือ การวิจัย โดยในทางปฏิบัติความสำเร็จของโครงการอาจจะมีผลดีบ้าง และไม่ดีบ้าง ซึ่งหน่วยงานต้องมีการวิจัยก่อนแล้วค่อยทำโครงการ ตั้งงบประมาณ

สรุปได้ว่า กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่แปลงนโยบายของรัฐมาปฏิบัติจึงมีบทบาทสำคัญในการทำวิจัย เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความรู้และความจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของสังคม หรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการเป็นส่วนช่วยผลักดันให้งานวิจัยประสบความสำเร็จ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงประจักษ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สรุป

ในการวางพื้นฐานการทำงานวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ต้องนำกระบวนการในการจัดการงานวิจัยซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัยทั้งในเรื่อง การจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง และด้านอื่นๆ ของสังคม สำหรับวัตถุประสงค์หลักของการจัดการงานวิจัย คือ เพื่อผลักดันให้เกิดงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์ถูกต้องตามกระบวนการ

วิจัย มีวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่แน่นอน ชัดเจน มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งเน้นให้การปกครองของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างเจริญรุ่งเรือง รวมทั้ง ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมประชาชนโดยรวมสืบไป

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าให้ได้ข้อเท็จจริงที่สามารถทราบรากฐานของปัญหา และแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด และสามารถพัฒนาก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน สำหรับการจัดการงานวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐานของงานวิจัยให้อยู่บนกรอบกระบวนการนโยบายของระบบสังคม รวมทั้ง ช่วยให้สามารถขยายและต่อยอดงานวิจัยจนเป็นส่วนสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม สรุปได้ว่าการจัดการงานวิจัยมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการทำวิจัย อย่างไรก็ตามความสำเร็จงานวิจัย ในที่นี้กล่าวถึง “การจัดการงานวิจัยในการบริหารราชการด้านการปกครอง” ที่ได้อาศัยกระบวนการจัดการงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ตามกรอบแนวคิดของเรื่องดังกล่าว ที่มีองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดการงานวิจัย ได้แก่ นโยบายขององค์กร การจัดองค์กร กฎ ระเบียบ และการประสานงาน/การปฏิบัติที่มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร สรุปได้ดังนี้

- 1) นโยบายขององค์กร คือ การกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่มีจุดเน้นในภาพรวมให้จัดทำวิจัยที่สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 2) การจัดองค์กร คือ การจัดการในอำนาจหน้าที่งานวิจัย การจัดโครงสร้างงานวิจัย การจัดการบุคคลให้มีทักษะ มีความสนใจในการทำงานวิจัย พร้อมกันทำงานเป็นทีม
- 3) กฎ ระเบียบ คือ มีวิธีการในการวิจัยอย่างมีระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค มีคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพวิจัยให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต วิธีการงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในงานวิจัย และการรายงาน การประเมินผลการวิจัย
- 4) การประสานงาน และการปฏิบัติที่มีเครื่องมือและข้อมูลข่าวสาร” การประสานงานเกี่ยวกับองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสารงานวิจัยศูนย์ประสานงานวิจัย เครือข่ายการวิจัย และแหล่งทุน

รายการอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). *พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*. 89-91
- กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา. (2560). *กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร*. สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. กระทรวงมหาดไทย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2559). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุภางค์ จันทวนิช. (2559). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Robin Drennan. (2018). *การจัดการงานวิจัย: คู่มือสำหรับสำนักงานบริหารการวิจัยในแอฟริกาตอนใต้* ฉบับที่ 2.
- Umesh Ramchandra Rauta และ Nitin Balaso Veerb (2014). *การวิจัยการจัดการ : เพื่อให้เข้าใจบทบาทของญาณวิทยาในการวิจัยการจัดการ*. มหาวิทยาลัยปอร์โต.
- สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล. (2557). พื้นที่แบ่งปันความรู้ สู่ระบบสุขภาพที่สมดุลและยั่งยืน. *จุลสาร HSRI FORUM สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)*, 3(3), 23-34.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). (2559 30 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก หน้า 1.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. (2546, 31 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 108 ตอนที่ 156 ฉบับพิเศษ หน้า 1.
- พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก หน้า 14.